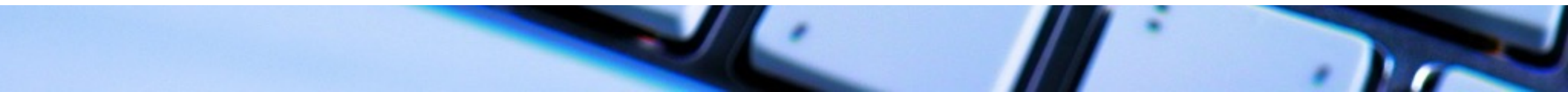

LIKABEHANDLINGSPLAN

Med nätglasögon

HUR LEVLAR VI?

.....

- Kan vi som lärare/pedagoger möta och hjälpa en elev som blivit utsatt för kränkningar och trakasserier via internet?
- Vet vi vad vi ska göra om vi hittar kränkande eller olagligt material på skolans datorer?
- Känner vi att vi vet hur Personuppgiftslagen (PUL) fungerar?
- Hur pratar vi med elever om internet?
- Hur kommunicerar vi med föräldrar?

– Man borde arbeta lika aktivt och med samma höga förväntningar med värdegrundsfrågor som man gör med kunskapsmålen.

Anna Wide, undervisningsråd på skolinspektionen

Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling – lagens krav och huvudmannens ansvar (Skolverket, 2011)

PUL

.....
Personuppgiftslagen

VAD ÄR EN PERSONUPPGIFT?

.....

- Allt som kan knytas till dig som person, men framför allt s.k. *känsliga uppgifter*, t ex:
 - Politiska åsikter, hälsoinformation, sexuell läggning, den sociala- eller ekonomiska situationen, bilder.
 - Alltså information som rör den privata sfären - sådant som man kan tänka sig att personer inte vill ha publicerat på internet.
- Finns ingen *absolut* avgränsning enligt lagen.

STRUKTURERADE VS. OSTRUKTURERADE UPPGIFTER

- **Strukturerade uppgifter** är databaser, register - sådant där uppgifterna är *kategoriserade* och *sökbara*.
 - Hårda regler gäller för strukturerade personuppgifter; Lagen måste följas till punkt och pricka.
- **Ostrukturerade uppgifter** omfattar sådant som vi använder mer *vardagligt*, till exempel blogginlägg och hemsidor. Personuppgifterna finns då i löptext, och är *inte sökbara* på samma vis som ett register.
 - Här handlar det om sunt förnuft. Tumregel: ”*Om det som står är snällt och hänsynsfullt, så är det ok*”, dvs. uppgifterna är inte kränkande för personen.
 - De flesta skolor vill alltid ha målsmans medgivande oavsett.

HUR FÖLJER VI LAGEN?

- Organisationer som behandlar personuppgifter ansvarar själva för att lagen följs.
- Ett personuppgiftsombud är en person inom organisationen som löpande skall kontrollera att behandlingen av personuppgifter är laglig, samt kan ta emot och behandla frågor eller rättelser av felaktiga uppgifter.
- Organisationer utan personuppgiftsombud är skyldiga att anmäla *automatiserad och strukturerad* behandling av personuppgifter till Datainspektionen.

VAD ÄR EN KRÄNKNING?

- En kränkande handling behöver inte vara något brottsligt i sig självt.
- Den som blivit utsatt har alltid tolkningsföreträde för vad som är en kränkning...
- ...men det görs alltid en avvägning mellan *yttrandefrihet* och personens *upplevelse*.
- Yttrandefriheten är stark, men vad som väger tyngst är olika beroende på situationen.

SKOLANS ANSVAR

Hur lagen på skolans ansvar för kränkningar på nätet, utanför skoltid?

– Det finns ingen naturlag som säger att det ska förekomma kränkningar i en skola.

Anna Wide, undervisningsråd på skolinspektionen

Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling – lagens krav och huvudmannens ansvar (Skolverket, 2011)

SKOLANS ANSVAR

.....

- Skolan har ett enligt lagen ansvar att *förebygga, utreda* och *åtgärda* kränkningar - även om dessa sker utanför skoltid.
- Kränkningar och mobbning på internet har samma status som all övrig slags mobbning.
- Eleven har starkt stöd och skydd i lagen. Skolan *måste* ta elevens vittnesmål på allvar, och skolan har även det största ansvaret i bevisningen.

LIKABEHANDLINGSPLAN – VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ

- Inte bara *vad* som står i planen, utan även *hur* den implementeras.
- Hela 90 procent av alla planer får underkänt av Skolinspektionen. (Skolverket, 2011) Vanligaste bristen är relevant kartläggning - man har inte frågat eleverna eller föräldrarna/målsmän. T.ex: ”*Vart är det risk för kränkningar?*”
- Räcker inte att en person eller grupp arbetar förebyggande; arbetet måste vara en del av hela skolans arbete. Enskilda pass och temadagar fungerar inte.
- Alla vuxna på skolan har ett ansvar att informera rektor och huvudman om kränkningar och mobbning - även på nätet.

PRATA MED UNGA

*Hur pratar vi med unga
om vad som sker på nätet?*

De känner sig kanske lite korkade som inte har koll på den senaste tekniken i form av alla appar, hemsidor och spel. Och visst, ska du försöka hacka dig förbi lösenord och andra säkerhetsspärrar är det svårt – men det ska du inte.

*- ur Motverka Nätmobbing,
Internetstiftelsen i Sverige (IIS), 2014*

HUR PRATAR VI MED UNGA?

.....

- (BRIS) Viktiga saker när vi talar med barn och unga om deras upplevelser av kränkningar på nätet:
 - Var icke-dömande
 - Ta berättelsen på allvar
 - Skuldbelägg inte den som blivit utsatt för en kränkning, oavsett vilket riskbeteende som förekommit
 - Bekräfta känslorna som den unga uttrycker

HUR PRATAR VI MED UNGA?

.....

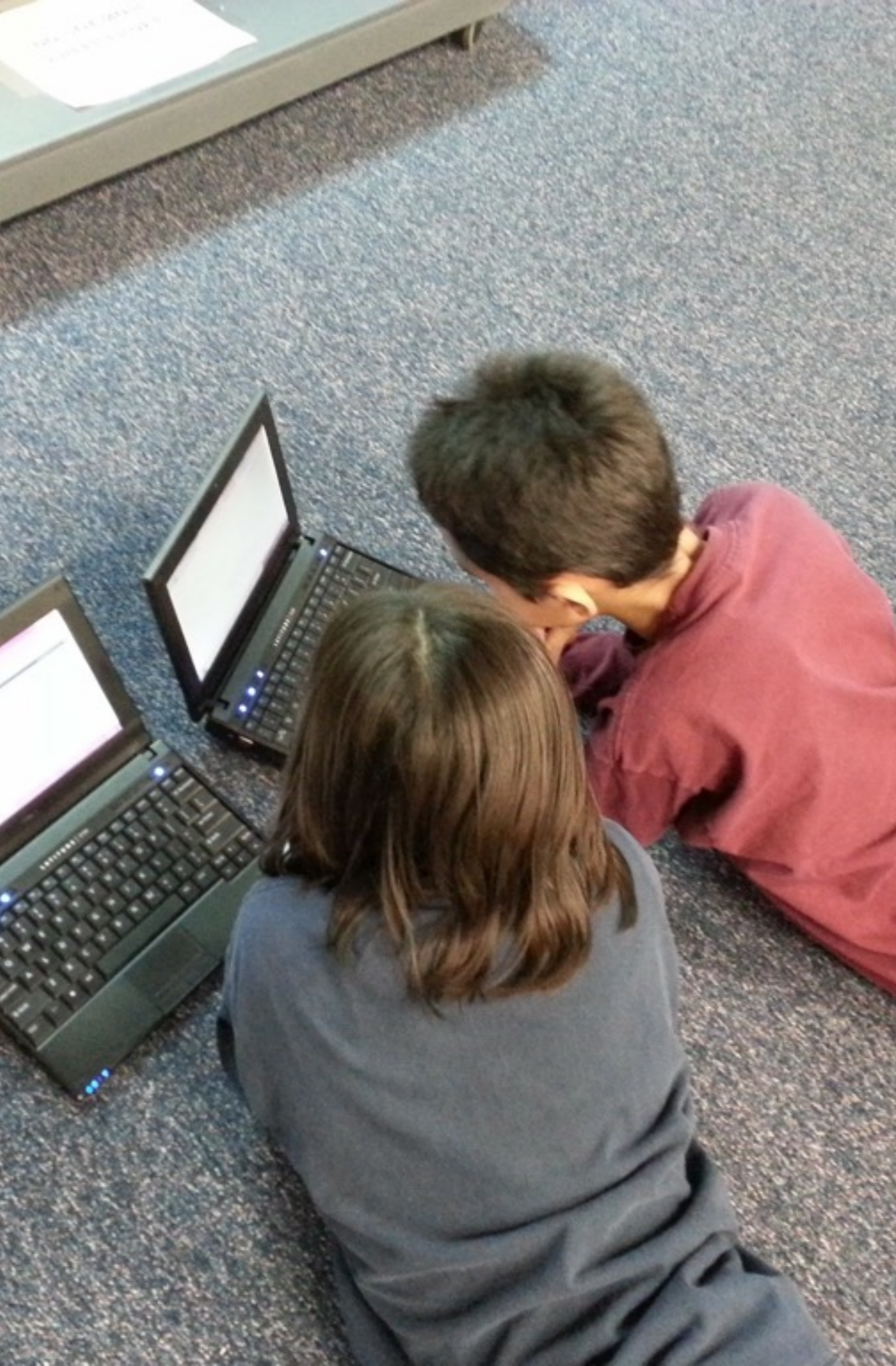
- Det är ofta enklare för unga att öppna sig och prata om sina upplevelser, via internet. Finns det något sätt för elever på din skola att enkelt och informellt **prata med skolhälсан via sociala medier?**
- En kartläggning av vad elever gör på nätet innebär också att de vuxna visar intresse och engagemang, utan att inkräkta på de ungas privata sfär med direkt privata frågor.

NÄR SKA JAG AGERA?

.....

- Som vuxen eller skolpersonal kan det i många fall vara ditt (lagstadgade) **ansvar** att gå vidare och göra en anmälan eller informera rektor/huvudman.
- Prata alltid med barnet om vad du gör och varför. Att vara vuxen här handlar om att *avlasta barnet*, att ge dem **trygghet och stöd**.

SAMMANFATTNING

.....

- Eleven har starkt skydd i lagen och skolan **måste** ta elevens berättelse på allvar.
- **Likabehandlingsplanen** är bara ett dokument till dess att den börjar användas som verktyg för kartläggning, uppföljning och åtgärder.
- Att som vuxen vara **öppen**, icke-dömande och ett stöd för barnet är det väsentliga i samtal om vad som sker på internet.

KÄLLOR OCH MER INFORMATION

- Motverka nätmobbning! - råd till dig som är vuxen (IIS, 2014)
- Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling -
– lagens krav och huvudmannens ansvar (Skolverket, 2011)
- På tal om mobbning - och det som görs (Skolverket, 2009)
- Skoljuridik, en filmserie av Pedagogiskt Centrum. Del 3 om
PUL och kränkande behandling:
<https://www.youtube.com/watch?v=iKmXsrEgaxM>